

NÉPNEVELŐ

NEVELÉS- ÉS OKTATÁSÜGYI LAP

MAGYARORSZÁGI LATIN ÉS GÖRÖG SZERTARTÁSÚ KATHOLIKUS NÉPOKTATÁSI INTÉZETEK SZÁMÁRA

Kiadja a SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT Budapesten.

Megjelenik minden vasárnap egy ivnyi terjedelemben.

Megkapja e lapot minden kath. nép-oktatási intézet egy példányban ingyen.

Előfizetési ár: egész évre kor. 6.—.

Kéziratokat nem küldünk vissza.

Szerkesztőség és kiadóhivatal

BUDAPEST,

Szentkirályi-utca 28b. sz. a.

(SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT)

A hirdetések árszabálya:

A pályázati hirdetéseknek minden egyes szóért minden közlés után 6 fillér (3 krajczár) fizetendő.

Egyéb hirdetéseknek:

egész oldal ... kor. 32.— | negyed oldal ... kor. 8
fél oldal ... " 16.— | nyolczad oldal " 4

A 60 fillér bélyegilletéket a hirdető fizeti.

A díjak előre beküldendők a Szent-István-Társulathoz.

A föltámadás.

A keresztény vallás mélységes igazságú isteni tana szerint az élet a föltámadásban nyeri betetőzést és pedig eredményében kétféleképen, u. i. vagy üdvözítő, tehát kimondhatlan boldogsággal teljes, vagy megátkozott, tehát véghetetlen borzalmú, de mindkét esetben örök.

Az ember, ki halhatatlan lelkénél fogva az Isten képére teremtett szellemi lény; ki lelkének magas képességei és tulajdonai folytán a teremtés koronája; kinek minden szolgálata alá van rendelve, a mit érzékszerveinek közvetítésével észre tud és akar venni, rendeltetésében csak egyet ismert és ismerhetett el: a boldogulást.

A boldogulás utáni vágy sujtotta őt porba akkor is, mikor se a fájdalmat, se a szenvedést, de még a halál fogalmát sem ismerte. Nyughatatlan lelkében az érzeleml világ büne ingerelte a tökéletesség csalétkével és értelme elhomályosodott, akarata a rosszra hajlandó lett, létet adva az engedetlenség bűnének, mely forrása lett a többi rossznak és következményeinek.

De az Irgalom megkönyörült rajta s nehogy céltalan s nehogy bolyongó legyen az élet küzdelmeitől, gyötrő szenvedéseitől megterhelt ember élete, megígértetett általa: hogy egy asszonytól születni fog valaki, ki a kigyó fejét össze fogja törni, hogy országát elrontva, az üdvösség kapuit nyissa ki.

Az a valaki az első emberpár drámai kimenetele cselekménye után négyezer évre ott született Betlehemnek egy nyomorult viskójában. S bárha királyi vérből származott, tiszta szűz méhü asszony volt s a mint nem is lehetett más, ki emberi értelemben véve, életet adott az Igének, nem környékezte őt az ember tudása által készített fény és pompa, mert a gyermeknek csak szegénység volt környezete, hogy szenvedéseit már a bölcsönél megkezdhesse.

És szenvedett. Szenvedett az emberekért, de nemcsak pusztán azért, hogy nekünk a bol-

dogulás kapuit megnyissa, de szenvedett azért is, hogy mint ember vonzó és örökbecsű példát nyújtson arra, miként kell az élet szenvedéseit leküzdeni, hogy lelkünknek nyugalmat biztosítva, magunkat a boldogulásra méltókká tegyük.

S mikor a szenvedések iskoláit végigtaposta sebző lábaival, vérenek pirosuló harmatával szentelve meg azt szentséges szíve átdöfött: a szeretet, az isteni szeretet nyilatkozott meg teljes valóságában, mely reményt nyújtott a bűnbéreséstől a véges időig, melyben az Ő szava, az Ő ígérete a jóknak boldogító, a rosszaknak pedig rettenetes örökélete várakozik.

Meghalt.

Lelke ott hagyta a meggyötört testet s elszállt az Atyák tanúsága szerint oda, azokhoz, hol s a kik előtt a bűn zárva tartá az üdvösség édenét. A szeretet áthidalást nyert az ég és föld között.

Következett a megdicsőülés és pedig nemcsak az általa hirdetett tan szentségének eredetéről tenni bizonyosságot, hanem a szeretet hatalmának és az örök Igazságnak azon győzelméről is, mely a halál fölött uralkodik. Lelke visszaszállt a testbe, mely halottaiból harmadnapra dicsőségesen föltámadott.

Föltámadt! Ime, a szeretet és igazság!

Föltámadt Krisztus e napon! Alleluja! Így szól az örömdal, mely bejárja a föld kerekességének minden zugát.

«Hála legyen az Istennek!» így szól a szív, az ész, mely Jézust foglalja érzelmeiben és tudásában. Hogyne! Hisz minden, a mi környez bennünket; minden, a miben élünk, a föltámadásra emlékeztet bennünket. Az anyag, a szellemi alkotás megújodása mindenütt és mindenben a föltámadás igazságának jelképe. S mert minden az, érthető meg, hogy az ember mindenkor és mindenütt, habár különböző alakban, habár sejtelem-szerűleg, de elvégre mégis hitt az örökkévalóságban, a halhatatlanságban, mert lelke oly tökély, mely kizárja azt, hogy a földi mulandóság fölötti elmélkedésében egy másik életre ne tért volna át.

Jezus föltámadásában a sejtelen köde szétoszlott, a föltámadásban a halhatatlanság igazsága élő hitté és pedig isteni igazsággá lett egy oly tannak szerzeményével, mely bennünket igazi rendeltetésünk betartásával valódi czélunkhoz vezet.

Szeretet és Igazság!

Tudod, mi a keresztény szeretet? Az igazság után epedő vágy fakasztotta érzelem a jónak, szépnak és nemesnek eszelekedetere. S tudod, mi az Igazság? Az a szeretet, mely vágyó lelkedet az Istenben elégíti ki.

Jezus a szeretet, a mi szavunk szerint; az Ő szava szerint út, élet és igazság. Ezek szögletkövei az általa alapított Anyaszentegyháznak. S mert azok mindenkire szétáradó boldogítás azokra nézve, ki Igeit magába fogadja s azok szerint él. Azért mondja hozzánk: «Beke veleték, ne féljétek. Én vagyok».

És e kijelentés erőt, lankadatlan buzgalmat ad, a mely bennünk, népnevelőkben annál is inkább kétszörös értékű, mert őt tartjuk eszményképünknek. S mert eszményképünk összes tevékenységünket semmi egyéb nem vezetheti, mint a föltámadásban való élő hit magunk és tanítványaink részéről. Miért is zeagjük áhitattal: «Föltámadott! Alleluja!» *Bertalan Vincze.*

A kath. tanítók II. orsz. kongresszusa előtt.

(tzy) A magyar kath. tanítók I. millenáris orsz. kongresszusa megérdemli, hogy arról a II. kongresszus megtartása előtt elmélkedjünk.

I. orsz. kongresszusunk tanulsága, ha egyébre nem szolgál, önismeretünket mozdítja elő, a mire pedig ugyancsak rászorultunk. Helyzetünkről, képzettségünk és képességünkről, nem csak az Országban, hanem a külföldön is esodálatosan gyermekded nézetek kerülnek olykor-olykor forgalomba, mintha mi igazán gyermekek és vakon követő heloták volnánk, kiket nagyhangu frazisokkal lehet ijeszteni, megjutalmazni vagy joltartani.

Annai igaz, hogy a magyar kath. tanítók szerepe az orsz. köztudatban I. orsz. kongresszusunkkal kezdődik. Akkor az ország közvéleménye, valamint az állami, községi és más felekezeti kartársaink esodáltak bennünket, a kik egyszerre — ambár valljuk meg: sok évi veszekedés és vajudas után — nagy erővel és hatalmas robajjal bontakoztak ki abból a homályosságból, mely eddig bennünket eliakart. *Báró Horvát Károly, Komlóssy Ferencz dr., Palotay Ferencz dr., Ember Károly* és a többi vezető kath. tanítók neve bejárta az egész országot és szinte vakító fényt vetett a magyar kath. tanítók 13 ezret meghalladó impozáns testületére, mely ezredéves multunk ősi aspirációit oly váratlan és magas szárnyalású tételek megvitatásával *egy időre* megvédelte. *I. kongresszusunknak köszönjük a magyar kath. tanítói név nimbusát,* mely még ma sem halvá-

nyodott el. Ekkor szereztük meg az ország közvéleményének azt a meleg rokonérzését, melynek gazdag tőkét a minden oldalról előtörő államosítási igyekvés, még a liberális államhatalom részéről sem bírta elkölteni. Ez emeli ki és különbözteti meg a kath. tanítót az összes más többiekől, kik oly tolakodóan koldulják a közvélemény szinpátiáját és támogatását. Hogy mily elementáris erő vagyunk mi, akkor mutattuk ki igazán a világ előtt. Nem a rabszolga bűneivel és nyomorúságával, nem ügyünk félszeg és egyoldalú ismeretével, nem a sablonos referádák recitálása és az untatóan absztrakt okoskodásokkal jelentünk meg akkor az ország, mondhatni a világ szinpadián, hanem az ifjú elragadó lelkesedésével és az érett kulturpolitikus és pedagógus tartalmas, tanult, komoly eltökéltségével, melynek bizonyosságait az akkor hozott határozatainkkal peesételtük meg. *Hogy mit jelentett nekünk és a magyar katholicizmusnak ezen kongresszus, csak ma látjuk világosan.* És ha százszor annyi kegyelettel fizetnénk amaz idők vezető férfainak, még mindig koldus marad halánk és törleszhetetlen nagy adósságunk!

Dicső I. kongresszusunk után, a Komlóssy Ferencz dr. vezérünk lemondásával rettegés fogott el bennünket, az a meddő érzelem, mely hovatovább a esodálatot a közvéleményben s a reményt a kath. tanítóknak fölemésztette volna. Olyanok voltunk már, mint egy bús rege, mely nagyon szép, de talán nem is igaz. *Ez volt a második megpróbáltatás,* melyen biboros hercegprimásunk bőleseségével a magyar kath. tanítói kar osztatlan öröme és meglegedésére keresztül mentünk és *Steinberger Ferencz dr.* elnökké kinevezésével fényesen kiállottunk. Most már ismét számolni kell velünk magának az államhatalomnak is! *Nem vagyunk többé éposz és bús elégia, hanem egészséges, országos testületbe tömörített, hatalmas tényező az ország tantestületében.*

Még úgy nem ismerték föl a kath. tanítók országos tömörülésének fontos szükségét főpásztoraink, mint akkor, midőn az 1891-től permanenciában levő orsz. bizottság elaborátumát *Vaszary Kolos* biboroshercegprimás elnökle mellett, a magas püspöki konferenzia szankezcionálta s az I. kongresszus megtartását engedélyezte.

1868-tól megszűntünk a világ előtt érdekeseknek lenni és azok sorába léptünk, kik komoly várakozásokat keltenek. *Nagyon megfigyelték bennünket és most is rajtunk van az ország, de sőt a kormány szeme is, vajjon mikép fejlődünk.* 1868-tól 1896-ig semmik sem voltunk a világ szemében, ez után esodáltak, majd szántak bennünket, míg végre oda jutottunk, hogy a többiek sorába állhatunk s fölvehettük a versenyt, megmutatni: *mire vagyunk képesek.* És ez igen nagy dolog az előbbi évtizedekhez képest! Az országos és a többi tanítói egyesületeknek, mint ilyeneknek, talán van egy kicsi multjuk, de *legtöbbnek már egybe sincs.* A kath. tanítók orsz. testülete az

egyetlen hely be-
többiek

Miké-
hogyan
kell ki-
ezt figy-
indulat-
ták, me-
sítás e-
hatunk
itelő ké-
tunk, a-
most is

Hog-
fogyat-
ellenfel-
sem
takarj-
nünket
Ambie-
nézzük
runk
messze-
got sze-
és hal-
gyerm-
és sze-
merik,
emelke-
anyag-
loy ő-
püspö-
magur-
gyunk
után t-
dig ele-
hogy r-
hajlan-
valóin-
jék fö-

Hog-
hogya
organ-
szüksé-
delmű-
a köz-
ván s
mindj-
útján
ügyi c-
kátora-
gyaná-
kormá-
magur-
pedig
nekün-
feleim-
járóim
lapjain
gondo-
sítsék

egyetlen, mely föltamadott és midőn már minden hely betöltöttnek látszott, tért rívott ki magának a többiek fölt.

Mikép állottuk meg ezt a helyet vagy inkább hogyan ítélnék most rólunk az országban? Ezt kell kipróbálnunk, hogy II. kongresszusunkon ezt figyelemre méltathassuk. Azokra a kedvező indulatokra, melyekkel I. kongresszusunkat fogadták, most természetesen — már csak az államosítás előbbre tolásánál fogva is — nem számíthatunk. Most annyit érünk a józanul számító és ítélő közvélemény előtt, a mennyi erőt kimutattunk, a mennyi munkát végzünk. Különbösen még most is meglehetünk elégedve hírnevünkkel.

Hogy mennyi bajunk, sérelmünk és mondjuk, fogyatkozásunk van, mi jobban tudjuk azt, mint ellenfeleink és egyik jótulajdonságunk az, hogy sem el nem bizzuk magunkat, sem el nem takarjuk hibáinkat. Mások is megkritizálnak bennünket, de mi még inkább, mint ellenségeink. Ambíciózus testület vagyunk és mindig azokat nézzük, kik előttünk vannak és a kiket túl akarunk szárnyalni. Hiszszük is, hogy józan és messzelátó kulturpolitikusok az országban igazságot szolgáltatnak törekvésünknek, önértetünknek és haladásunknak is. Jól tudjuk, hogy mindenféle gyermekbetegegyekkel bajlódunk és hogy szegények és szervezetenként elmaradtak vagyunk, de elismerik, hogy nem lefelé megyünk, hogy folyton emelkedünk. Azt mondják rólunk, hogy az *«emberanyag»* kitűnő, a közszellem egységes és ez a fölötte élők is, de mi előttünk is. A magyar püspöki kar inkább bizik bennünk, mint saját magunk, a kik bajainkat nagyon is közelről vagyunk kénytelenek látni és igen magas czélok után törekszünk. És ez így van jól! Nekünk mindig elégedetlenségnek kell lennünk önmagunkkal, hogy meg ne álljunk utunkon, a mire talán némi hajlandóságunk van. A magas püspöki kar, főlegvalóink és a közvélemény pedig méltányolni fogják törekvésünket és támogatni fognak utunkon.

Hogy e helyen fölemlítsük, kívánatos volna, hogy a Szent-István-Társulat nagyobbítsa hivatalos organumunkat: a *Népnevelőt*, a mi ugyan égető szükségénél fogva kezdetben elegendő terjedelmű volt, de ma már épen e lap érdeme, hogy a közszükséglet terjedelmesebb organumot kíván s ezért előbb-utóbb reformálni kell ezt is, ha mindjárt önkéntes vagy kényszerű megadóztatás útján is. Ma úgy vagyunk, hogy kath. ellenes tanügyi és napilapokban ügvetlen, ügyefogyott prókátoraink és tolmácsaink vannak, kik közvetítő gyanánt tolják föl magukat köztünk nemcsak a kormány, hanem a püspöki kar, de sőt saját magunk közt is. Ilyen fogadatlan prókátorokra pedig voltaképen szükségünk, mert a kik nekünk szükségünkre lehetnek, azokat nem ellenfeleink közt, hanem saját sorainkban és elüljáróinkban kell keresnünk. Katholikus tanügyi lapjaink, de ha kell, a katholikus napisajtó majd gondoskodnak róla, hogy működéseinkről értesítsék a magyar közvéleményt és így közvetlenül

szerezzenek tudomást rólunk. Egyházmegyei tanítói gyűléseinken majd minden évben bemutatjuk munkásságunk eredményeit, a mit a közoktatásügyi miniszter, bármit beszéljenek is, soha figyelmen kívül nem hagy. Tanítóegyesületeink beszámolnak állapotunkról, haladásunkról s mintegy prejudikálnak a közokt. kormánynak. Ha valamit alkotunk, csinálunk, annak azonnal híre megy az egész országban a napisajtó útján. Csak egy módja van, melylyel mai jónévünket biztosíthatjuk s ez: *a komoly, eredményes munka*. Port nem hinthetünk senkinek a szemébe, nem is szokásunk. De vannak fölös számmal az antikatholikus napi, de a tanügyi lapok között, a kik közvetítő szolgálataikat a klérusnak és nekünk följánlják, természetesen vizontszolgáltatokért és ezektől a jó emberektől mentsen meg a jó Isten. Nem mondom, hogy nagy kárt tesznek bennünk, ezzel túlbecsülnök őket, de bizalmatlanságot keltenek. Most már vagyunk valakik, nem szükséges, hogy ilyen urak gyámkodjanak fölöttünk. Hagyjuk a közvetítést hivatalos lapunkra, a Népnevelőre és a katholikus napisajtóra s így eléggé gondoskodva lesz rólunk. Ma már sem a püspöki kar, sem a kormány, sem elüljáróink, de sem a közvélemény, avagy magunk mit sem hisznek el pusztá szóra, azok magukat a *tényeket* akarják látni.

Mint hogy már van mit fölmutatni, minek engedjük, hogy nagylelkűséggel beszéljenek rólunk. A jó bornak igazán nem kell ma már czéger? Százszorosan megfeszített erővel kell dolgozunk II. kongresszusunkon is, hogy munkánk dicséretét magára munkánkra bizzuk. *Eddig is mindig tettek árán értünk el mindent*, szívesen kitarító küzdelmünkkel, böles mérsékletünkkel és készütségünkből folyó tetterönkkel. Ezentúl se bizzunk semmit ellenfeleink esábitó szavára, hanem a katholikus kulturpolitika igazi, tetteknek megfelelő, okos tolmácsolójára: *a kath. közvéleményre és sajtóra*.

Föl tehát! S kiki tehetségéhez mérten járuljon II. orsz. kongresszusunk eredményes munkájához.

A magyarországi latin és görög szertartású róm. kath. népiskolák tantervjavaslat.

Másik év.

A III—IV. osztály a másik évben mondák, történelmi képek: szent László, IV. Béla (p. o. B. Margit), Hunyadiak kora (p. o. Kemény Simon, Dugovics Titus, Mátyás) s az e kört tárgyozó költeményekből s az olvasókönyvek alapján nyer bevezető oktatást.

Az ez úton nyert ismereteket az V—VI. osztályban följújtják, fölhasználják a következő anyag teljessé tétele érdekében:

Egyháztörténelmi rész:

Az első hitközség. Jeruzsálem pusztulása. N. Konstantin és kora. A németek megtérése.

Keresztes háborúk kora hazánkban. A kereszténység terjedése a világon. (Xav. szent Ferencz.) A reformáció hazánkban. Pázmány Péter. IX. Pius és kora.

A hazai történelemből.

Szent István király és kora, szent Lászlóig. Szent László utáni kor II. Andrásig. (Imre.) Mátyás és kora. Mohácsi vész és következményei. (Habsburgok.) Képek a török hódoltságból. Pragmatica sanctio. A szabadságharc (Kossuth) és a kibékülés (Deák Ferencz). Költemények.

Mindkét évben a tanító rendszerbe szedeti a tanult történelmi anyagokat.

6. Polgári jogok és kötelességek.

A polgári jogok és kötelességek tanításának ezéjla: hogy a történelem, földrajz s egyéb tárgyak oktatása következtében fölébredt nemzeti öntudatot és érzületet a gyermeki kebelben ápolja és föntartsa, hogy így alkotmányos jogai-
val a gyermek majdan élni, kötelességeit teljesíteni tudja is, akarja is.

V—VI. OSZTÁLY.

Egyik év.

A III—IV. oszt. egyik évben a földrajz fonálán az iskolai életet, a családi életet s a gyermeknek a többséghez való viszonyát, — az egyházközség, esperesség, egyházmegye fogalmából: a plébános, esperes, püspök, — egyhm. tanfelügyelő, — érsek, hercegprimás és a királyt megismervén, előismereteket szerzett a következő évekre.

Ez ismeretek fölhasználásával az V—VI. oszt. a következő ismereteket szerzi: Az apostolok, a pápa, a zsinatok. Különféle hitfelekezetek kormányzata. A vérszerződés. A koronázás. Pragmatica sanctio. Az alkotmány visszaállítása. A nemzetesalád. Az országgyűlés. A megyék és községek kormányzata. Kataszter. Adó. Hadkötelesség.

Másik év.

A III—IV. oszt. a másik évben a földrajz fonálán az iskolai, családi, községi életet, a község alkotmányát: közigazgatását, igazságszolgáltatását; a járás és megye alkotmányos tényezőit és kormányzatát, — a járásbírósgót, törvényszéket; a tanfelügyelőséget, hazát és királyt megismervén, kellő előismereteket szerzett az V—VI. osztályokba.

Ez ismeretek fölhasználásával az V—VI. oszt. a következő ismereteket szerzi: Az apostolok, a pápa, a zsinatok. Különféle hitfelekezetek kormányzata. A vérszerződés. A koronázás. Pragmatica sanctio. Az alkotmány visszaállítása. A nemzetesalád. Az országgyűlés. A megyék és községek kormányzata. Kataszter. Adó. Hadkötelesség. Államkormányzás. Igazságszolgáltatás. Öröklés. Telekkönyv.

(Folytatása következik.)

A Szent-István-Társulat gyűlése.

Az ismertett közgyűlésnek fontos részét képezte a társulati igazgatónak, Kaposi József urnak jelentése, melyből a következőket emeljük ki:

Két éve immár, hogy a mélyen tisztelt Nagygyűlés kitüntető bizalma a Szent-István-Társulat igazgatói állásának betöltésénél csekélységem felé irányult. Akkor történt ez, a mikor a Boldogságos Szűz és első szent királyunk égi oltalma alá helyezett Társulatunk éppen ötvenesztendő fönnállását készült megünnepelni, nem úgy, a mint azt napjainkban szokták, a mint a divat jóformán előírja: zajjal, hűhóval és hangzatos szólammokkal, hanem jelentőséges, fontos és megszire kiható újabb alkotásokkal. Az idővel megváltozott igények és körülmények ugyanis elhalaszthatatlan kötelességül rótták Társulatunkra, hogy kilépjön a régi szűkös keretkből, melyek között eladdig mozgott s versenyképesen illeszkedve a modern haladás szülte viszonyokba, nagyobb arányokban, fokozott erő kifejtéssel fogjon a dologhoz s így méltóan képviselje irodalmi téren a katolikus kulturális törekvéseket. A palotaszzerű ház, mélyen tisztelt Nagygyűlés, melyben ezúttal összejöttünk, hatalmas méreteivel, külső és belső díszével, gyakorlati beosztásával már maga mintegy folyton fejleszthető munkaprogramja a jövődönök s pompás fölszerelésű, minden kívánalomnak megfelelő nyomdánk, betűöntödénk és könyvkötészetünk bizonyítéka annak, hogy a Szent-István-Társulat is ki akarja venni a maga oroszlánrészét abból a tevékenységből, mely hazánkban a katolikus renaissance-ot van hivatva megteremteni.

Régi és új föladatak állottak előttem, mélyen tisztelt Nagygyűlés, mikor a fényes múltú Szent-István-Társulat igazgatói tisztjét elfoglaltam. A régiek végzéséhez az út el volt egyengetve. Érdemekben gazdag, fáradhatatlan munkás elődök — a kirkól hálásan illik emlékezniem — alaposan föltörték azt már s nyugodt lélekkel, bátorsággal léphettem reája. Az új föladatak végzésénél pedig tevékenységemet irányította, szerény igyekezetemet istápolta az elnökség és igazgatóválasztmány kipróbált bölcsesége és — az Isten kegyelme.

A kezdet nehézségein nagyrészt túl vagyunk. Hogy mit tettünk az utolsó két esztendő alatt a könyvkiadás terén, arról, a mélyen tisztelt Nagygyűlés engedelmével, bátor lesznek ezennel részletesen beszámolni.

***

A Szent-István-Társulat föladata, mint azt annak idején boldog emlékü Ipolyi Arnold püspök röviden meghatározta, hogy tanítsa és hirdesse nagy és kis kiadványaiban ama fölséges igazságokat és közönséges elemi ismereteket, melyek az emberiség életének és társadalmának alapját, jelenének és jövőjének pedig üdvét és boldogságát képezik.

Társulatunk e föladatait tagilletményeivel, iskolakönyveivel, ifjusági és népies irataival, folyóirataival, továbbá ájtatos és egyéb kiadványaival szokta teljesíteni. Tagilletményül 1898-ban a Katolikus Szemle 56¹/₂

ivre ter
nak, a
Oceán
fordítás
szempe
az első
tek. Ug
Szent-Is
Szent-Is
terjedel
Az
a tagill
Kath
Az U
1898-ba
Ahit
temény
Az
nyomda
kiállítás
érdekes
ség tel
Huh
szentfö
sősége
ban sz
be vele
és ter
betleho
Rövide
mára k
Szentö
készite
Bán
kányi
alább
napvilá
Bán
tői szá
kettő i
ember
rimelő
ben sa
gyait,
gondol
minda
mával
ket va
ság sz
jához,
meg b
Bá
számo
Ké
összes
ban 13
többet
A
Nagyg
Má
jegyző
és gró
Szeml
mány
nak s
e terv
évi fe
keresz
megok
eddig
folyón
a nag
iratok
szerke
mány
lésén
űjeszt

ivre terjedő öt füzetét adtuk, továbbá May Károly dr. nak, a világhírű német utazási regényírónak A Csendes Oceánon című elbeszélésgyűjteményét Szekrényi Lajos fordításában. E munka terjedelme 42¹/₂ iv s tipografiai szempontból bizonyos nevezetességgel bír, a mennyiben az első könyv volt Magyarországon, melyet géppel szedtek. Ugyancsak 1898-ra szóló illetményül küldtük szét a Szent-István-Társulat tagjainak névsorát 5¹/₈ iv s a Szent-István-Társulat Értesítőjének három számát 5¹/₄ iv terjedelemben.

Az 1899-ik évben következő kiadványaink képezték a tagilletményt:

Katholikus Szemle. Öt füzet. 60¹/₈ iv.

Az Úr Jézus Szülőföldjén. Zarándokutam Palesztinába 1898-ban. Irta Huber Lipót. 12 iv.

Ahitat szárnyain. Himnuszok és egyéb vallásos költemények. Irta Bán Aladár. 12 iv.

Az utóbbi két munka már a Szent-István-Társulat nyomdájának, a Stephaneumnak remeklése s izléses kiállításuk, csinos képek, de meg főleg emelkedett, érdekes és épületes tartalmuk a kritika s a nagyközönség teljes elismerésével találkozott.

Huber Lipót műve egy tudós és jámbor zarándok szentföldi útiélményeinek tanulságos, áhitatot keltő, bensőséges és közvetlen leírása. A ki olvassa, gondolatban szerzővel együtt száll hajóra Triesztnél, együtt járja be vele Jeruzsálem, Názáret, Tiberiás, Kafarnaum utcait és tereit, vele könyezik a Kálvárián, vele ujjong a betlehemi barlangban, hol a világ Megváltója született. Röviden: úgy a lelki, mint a valóságos zarándokok számára kitűnő útikönyv a Huber Lipóté. Rajzait egy a Szentföldön járt magyar művész, kápolnai Paur Géza készítette.

Bán Aladár versei méltó társul sorakoznak a Tárkányi és Mindszenti verseihez, melyek egykor — legálább részben — szintén a Társulat égisze alatt láttak napvilágot.

Bán Aladár könyvében, egyik bírálója szerint, a költői szárnyalással a mely vallásosság jár karöltve s e kettő igazi vonzó bájt kölesönöz az egész kötetnek. Az ember lelke fölülül olvasva e szépen gördülő, kedvesen rimelő, úde költői lélekből fakadt költeményeket, melyekben saját hitét, reményét, lelkének természetfölötti vágyait, imádságait ismeri fel. Eredeti volt már maga a gondolat: az egyház nagyobb ünnepeit, valamint az élet mindazon körülményeit, melyekben a keresztény lélek imával fordul Istenéhez, versben megénekelni. A verseket valóban az ünnepek tömjén-illata járja át, az imádság szelleme veszi körül. Ószinte vallásosság s a hazájához, nemzetéhez ragaszkodó szív szeretete nyilatkozik meg bennünk.

Bán Aladár költeményeit Akantisz Viktor illusztrálta számos a szöveghez illeszkedő hangulatos képpel.

Két év alatt tehát a Társulat a megszafozt évi 90, összesen 180 nyomtatott iv helyett a felsorolt munkákban 192³/₄ ivet nyújtott tagjainak, vagyis 12³/₄ ivvel többet, mint a mennyire kötelezettséget vállalt.

A Katholikus Szemlé-ről azonban, mélyen tisztelt Nagygyűlés, még szintén külön kell néhány szót ejtenem.

Már az 1885—86. és 1887-ik évi választmányi ülések jegyzőkönyvéből kitűnik, hogy úgy gróf Apponyi Albert és gróf Károlyi Sándor akkori elnökök, kik a Katholikus Szemle megindítását javasolták, mint az egész választmány többször kijelentették, hogy havi folyóiratot akarnak s csak a kezdet nehézségei riasztották őket vissza e terv megvalósításától. A Katholikus Szemle tizenkét évi fennállása alatt a kezdet nehézségeim szerencsésen keresztüllábolt, a Társulat saját nyomdával rendelkezik: megokolt volt tehát az az óhajlás, hogy alakítsuk át eddig évenként ötször megjelenő folyóiratunkat havi folyóirattá, mert ez csak így tarthat lépést továbbra is a nagyközönségnek szánt többi hazai és külföldi folyóiratokkal. Erre vonatkozólag a buzgó és szakavatott szerkesztő, Mihályfi Ákos dr. tett az igazgató-választmányynak javaslatot, mely azt 1899 október 31-iki gyűlésén el is fogadta, úgy, hogy a Katholikus Szemle újesztendő óta a júliusi és augusztusi nyári hónapokat

kivéve már havonként jelenik meg évi maximális 70 ivnyi terjedelemben.

A Társulat tagjai, mint 1900-ra szóló tagilletményt, a Katholikus Szemle jelen évfolyamából a mai napig három füzetet kaptak s a mennyire én tudom, nagyon meg voltak vele előgedve.

A Katholikus Szemlén kívül 1900-ra tagilletményül, az igazgató-választmány határozata folytán, Fraknoi Vilmos dr. cz. püspöknek egy napszabású, három kötetre tervezett művéből, mely Magyarországnak a római Szentszékekkel való diplomáciai összeköttetését fogja tárgyalni, — az első kötet van szánva. E munkáról a tudós szerző Rómából 1900. február 11-éről keletve a következőket írta: «Teljes készséggel bocsátom a Szent-István-Társulat kiadásába munkámat, mely negyven esztendő kutatásainak és tanulmányainak eredményét összefoglalva, Magyarország összeköttetését a római Szentszékekkel szent István királytól a legujabb időkig van hivatva előadni s nyomról-nyomra kísérni azt a hatalmas és áldásos befolyást, melyet a Pápaság a magyar állam megszilárdulására, hatalmi helyzetére és a török járom alól fölszabadítására gyakorolt.»

A tankönyvekről a jövő számban.

Husvétí tárcza.

Várjuk, várjuk csikorgó, hideg téli napokon át a rügybontó tavaszt, mi tanítók. Melegséget érzünk a gondolatára is. A tél fagyos párázatai, a taunterem láthatatlan, gyilkos elemei, az úszó porfellegek, az erőltetett levegő készletnek erre.

Oh jöjj, tavaszi napsugár, oh jöjj, szent husvét ünnepe, legfőbb bizonyosága a természet megifjodásának, hitünk örökzöldje, reménysége, legedesebb valósága!

Várják, várják a tél rideg korlátai között a szabadság végtelenségét a tanulók. Fölragyog az arcuk az édes sejtelenben, mert ők csak sejtelenek még, ebben áll a hitük, a tudományuk, a boldogságuk. Az ösztön értelme ez bennük, mely megaranyozza álmukat, megédesíti játékaikat, fokozza vágyódásukat. Igen, a játék, a játék szabadsága egyúttal az élet szeretete is, mert valódiságában fölülmulthatlan élvezet. Nem úgy, mint télen a szoba sötét zugában ölomkatonákkal a kézben, fanyar mosolylyal az arcon.

Oh jöjj, tavaszi napsugár, oh jöjj, szent husvét ünnepe, kezdete a gyermek szabadságának, út-törője vágyakozásának, legfőbb esodája bizalomteli hitének!

Terjed a hóvirág fehérsége, az ibolya illata be, be a házak közé is, az iskolába is. Hozzák a gyermekek kedves hizelgéssel, bátortalansággal és asztaalomra helyezik. Szánakozás, borzongás fut végig, még csak gondolatára is a telnek.

Talán vad boszújában teszi, talán épen ezért van, hogy újra havazik eszeveszett össze-visszaságban. Csüggedés nélkül való a tekintetünk, a hogy kibámulunk az iskola ablakán, mert tudjuk, hogy elenyészik, el kell enyésznie, mint minden zsarnokságnak, minden erőszaknak. Csak gyűlölet-félét érzünk ellene, mert már nem kell!

Terjed a hóvirág fehérsége, az ibolya illata be, be a házak közé is, már ismét nincs hó, nincs szél, csak esőndesség és nyugalom.

Fölkerekednek az ibolyák és bejönnek egy

fehérre meszelt házaeska halvány, szűk szobájába. Ott ravatal van, odamemnek. Körülük a halott szép, fehér arcát, közrefogják megnyuladt, sárgás kezéit és föláldozzák színüket, kilehelik illatukat, mert jó, szelíd kis leánya volt s a virágok tudják ezt...

Csendes szomorúság rajzolódik a tanulóim arcán, mikor a legelső tavaszi kiránduláson vagyunk, a kis osztálytársuk temetésén.

Visszajövöben is tart ez a bús hangulat, csak-hogy szavai is akadnak néha.

— Szegény kis Mariska, nem látjuk többet!

Valamelyik rászól:

— De látjuk, igen, látjuk föltámadáskor.

Mégis, mintha nagyon kevés lenne ez a vigasztalás nekik, búsonganak csak tovább és lopva pillantgatnak rám néha, hogy vajjon én is búsulok-e?

Megnyugtatom őket Isten akaratán, a hit reménységével, a husvét dicső szimbólumával.

Husvét!

Várakozása szegénynek, gazdagnak, vágyakozása elégedettnek, elégedetlennek, fölruházója a ruhátlanoknak.

Csupa szépség, csupa gyöngédség ez a mese, mint valami illatterhes tavaszi fuvalom, vagy nem is tudom én, micsoda, ki is himné el, senki.

Szegényeket, ruhátlanokat segélyzünk, tudjuk, melyiket kell. Egy kis fiú is van köztük, várja az ajándékot, mely az övé lesz, melyben husvét ünnepén boldogan büszkélkedhetik. Megszólal a helyett:

— Tanító ur, nincs kenyérünk, ez a ruha, a mi rajtam van, jó lesz még husvétra is, adjanak pénzt helyette.

Meglep, megszorít a fiú mondása, kérdem tőle:

— Édes apád parancsolta, hogy ezt mondjad?

— Nem parancsolta, beteg, nem tud keresni, csak úgy magamtól gondoltam.

Ne higgye el senki, csak mese ez és nem föltámadása a jónak, a nemesnek egy emberben.

Vagy a másik.

Keservesen sír egy kis fiú, mert eltörött a palatáblája. Egyik tehetősebb gazdának a fia odaadja a magáét s mikor kérdőre vonom, miért tette, azt feleli:

— Az én apám könnyebben vehet másikat és nem fog megbüntetni, ha elmondom neki, mit tettem.

Nem föltámadás-e ez is?

Igen, az én föltámadásom is, a lelkeim öröme.

Mert figyelni kell a gyermeket s aztán még jobban szeretni. Ha jót találsz benne, jó vagy magad is, ha rossz tulajdonságot fedezel föl lépten-nyomon, akkor rossz vagy te is, mert tükörbe nézted, mikor a gyermeket vizsgáltad és saját másod tekintett rád vissza.

Husvétra való-e ez? — Mindenkorra, mert igaz.

Várjuk mi tanítók a husvétot, mert vakáció lesz, ez a reális igazság. Egyikünk elfáradt a

munkában, nyugalom kell neki, másik élvezetet óhajt, ez a fizikai igazság. A vakáció föltétlenül szükséges, ez meg éppen a legmegdönthetlenebb igazság.

Családjába vonul felre a tanító és el husvétot, milyent körülményei engednek. Egyik jobbat, másik rosszabbat, tán boldogat mind mégis. Lesimulnak homlokaikról e pár napra az élet gondjai, nem fárasztják őket a küzdés nehézségei, megnyugosznak, megpihennek s elégedett szívüket nem kápráztatja el földi nagyság hiú fénye, szent hittel gondolnak a nagy Megváltóra, ki bebizonyította, hogy mulandó az élet, a halál sem örök, de az ő jutalmazása vagy büntetése végtelen időközön tart!...

Mézes János.

IRODALOM.

Gyónási könyvecske katolikus gyermekek számára. A gyermekeknek a szent gyónásra való előkészítése a hitoktatók és lelkipásztorok egyik legfontosabb és legterheesebb munkája. Ennek a munkának megkönnyítésére szolgál az a kis alaku, 77 lapra terjedő csinos kötésű gyónási könyvecske, mely éppen most jelent meg a Szent-István-Társulat kiadásában. E könyv dr. Dréher Tivadar jeles «Beichtbüchlein»-jének fordítása, amely míg egyrészt közli a gyónási kátét s kimerítő oktatást nyújt a penitenzia-tartás szentségéről, addig másrészt oly kimerítő, gyermekeknek szánt lelkiismeret-vizsgálati fűköt van benne, mint a minő egy hasonló szabású gyónási könyvecskében sem található. Meg vagyunk győződve, hogy e kedves és hasznos könyvecske mihamar legszélesebb körű elterjedést fog találni: a mint hogy azt meg is érdemli. Melegen ajánljuk a hitoktatók és általában a lelkeskedő papság figyelmébe. Ára igen tetszetős kötésben, imakönyv-formátumban csak 36 fillér. Megrendelhető a Szent-István-Társulat könyvkiadóhivatalában: Budapest, VIII. Szentkirályi-utca 28. szám.

Kalászkok a paedagogia és közelet köréből. Tanítók és szülők számára. Írta Jung Ferenc kisközzei tanító, a Kath. Tanügy munkatársa. Ára 1 korona 70 fillér. A szerző tulajdona. A könyv Troll Ferenc pécsi püspöki helynök ez. püspök úrnak, a kath. tanítók nagy pártfogójának van ajánlva. Addig is, míg a mű tartalmával részletesebben foglalkozhatunk, fölhívjuk arra olvasóink szíves érdeklődését. A megrendelések szerzőhöz, Kis-Köszegre intézendők.

VEGYESEK.

Hirdetmény. A kassai kir. kath. tanítóképző-intézetben a kántor-képesítő f. é. május 5-én lesz. Kik kántori oklevelet óhajtanak nyerni, kellően fölszerelt okmányait április 20-ig az intézet igazgatóságához nyújtsák be. A képesítési díj 30 frt a «Segélyző Pénztár» javára. Erdődi János tk. igazgató.

Nagylelkű adomány. A pécsi egyházmegyei tanítók gyermekeinek javára Hettyey Sámuel [megyés-püspök által jövő szeptemberben megnyitandó tapintézetben] tiz fiú élelmezésének költségeit Troll Ferenc trebinjei vál. püspök, pápai prelátus, pécsi nagyprépost magára vállalta, még pedig úgy, hogy az évenként 600 forintot kitevő költségeket nemsokára megfelelő alapítványi tőke befizetésével is örökre biztosítani fogja.

Jótekonny adomány. Steinberger Ferenc dr. nagyváradi kanonok egy szép pedálos fuszharmoniumot, egy fehér miseruhát teljes fölszereléssel, két misekönyvet (az egyik gyászmiséhez) adományozott a szalmári tanítóképző-intézetnek.

Tanfelügyelői látogatás az esztergomi érseki tanítóképzőben. Vargyas Endre kir. tanácsos a mult

hét folyó
képző-
jelenvé
szabb
az int
szerű

A t
testület
végezte
köszön
tóságán
kiterjed
ezimen
adózm
kérület
testület
jegyző.

Me
ügyi m
a magy
tése ké
mazta

N. I
nak.

Sz. I.
Bars-T
képző-
között
kiterjes
ellátni,
H. B.,
Bövebb
zésért.
iskolac
nem lak
számu
sítésért
a régi,
Azonna

Sell
dettetik
leteken
modvár
Magyar

A du
iskolán
hirdette
részlete
ismétlő
kántori
teken
Kérvén
(Barany

A f
állásra
lakás
kivánat
előklő

A F
f. évi
kézpér

hét folyamán két egész nap időzött a nevezett tanítóképző-intézetben. Ezen alkalomból április hó 4-én megjelenvén a tanácskozársra gyűlt tantestület előtt s hosszabb méltató beszédben teljes megelégedését fejezte ki az intézet tanulmányi eredménye és a tantestület szakszerű buzgó munkássága fölött.

A budai felső esperesi kerület papsága és tanítótestülete ezidei szent gyónását április hó 2-án Pomázon végezte. A tanító-testület nevében e helyütt is hálás köszönettel adozom a székesfejérvári Püspök Úr Ó méltóságának, kinek kegyes atyai gondoskodása arra is kiterjedt, hogy a tanítók ily alkalommal ebéd-költség czímen segély-díjban részesíttessenek — s köszönettel adozom főt. Tomcsányi Jézus-társaságbeli atyának s vele kerületünk főt. papságának a vett lelki jókért. A tanító-testület nevében: Nedbálek Lajos kántortanító, ttest. jegyző.

Megjutalmazott tanítók. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Plank Károly esomaközi róm. kath. tanítót a magyar beszéd tanításában és a gazdasági iskolák vezetése körül szerzett érdemeiért 100 korona díjjal jutalmazta meg.

Szerkesztői üzenetek.

N. L. P.-Szt-László. Készséggel adtunk helyet sorainak. — **Sz. J.** Köszönet. Várjuk. — **K. F.** Beérkezett. — **Sz. I. Buzda.** Köszönet a megemlékezésért. — **B. J. Bars-Tolmácson.** A kérdézt helyen kath. tanítóképző-intézet van. — **S. J. D.** Ha a pályázati feltételek között az említett teendők a tanítónő-pályázóra is kiterjesztettek, ez esetben köteles úgy a fölügyeletet ellátni, mint a kántori teendőkben segédkezni. — **H. J., H. B., H. L., N. I., V. J.** Levélben feleltünk. — **J. F.** Bővebben is ismertetni fogjuk. Köszönet a megemlékezésért. — **Cs. J.** Igen, kivethetnek 50%-nál magasabb iskolaadót is és ezt az oly gazda is fizeti, a ki a községben nem lakik ugyan, de ott birtoka van. Lásd 1891. év 29.166. számú miniszteri rendeletet. — **B. Gy.** Köszönet az értesítésért. — **E. J.** Közzétettük. — **L. J.** Üdvöletünk fokozza a régi, de mégis új munkatársunk lelkesedését. — **T. G.** Azonnal megírjuk.

Felelős szerkesztő: **Ember Károly.**

PÁLYÁZATOK.

Erdélyi egyházmegye.

Sellyei róm. kath. kántor-tanítói állásra pályázat hirdettek. Jövedelme: kényelmes lakás és gazdasági épületeken kívül államsegéllyel együtt 800 korona. Folyamodványok *április 30-ig* az *iskolaszék*hez küldendők. U. p. Magyaros, Maros-Tordamegye. 151 2—3

Pécsi egyházmegye.

A **duna-szekesői** róm. kath. magyar-német tannyelvű iskolánál megüresedett osztálytanítói állásra pályázat hirdettek. Jövedelme évi 900 korona havi előleges részletekben. Kötelessége egy osztályt önállóan vezetni, ismétlődőket fölvaltva díj nélkül oktatni, nemkülönben kántori teendőkben segédkezni és azokat bizonyos esetekben önállóan is végezni. Pályázati határidő *április 25.* Kérvények róm. kath. *Iskolaszék*hez Duna-Szekeső (Baranyamegye) intézendők. 158 2—3

Szombathelyi egyházmegye.

A **farkasfalvi** (Vasmege) róm. kath. kántortanítói állásra *április hó 17-ére* pályázat hirdettek. Jövedelme: lakás és kis kerten kívül — 1060 korona. Díjlevél kívánatra megküldetik. Folyamodványok az *iskolaszék* elnökhöz küldendők. 161 2—2

Veszprémi egyházmegye.

A **Pápan** megüresedett róm. kath. kántori állásra *évi május hó 21-ére* pályázat hirdettek. Javadalma készpénzben 1600 korona a hitközségtől havi részletek-

ben, a stóla körülbelül 800 korona, a várostól a Ruszek-alap után és a szombati litániákért 130 korona: 4 szobás szép emeleti lakás (3 utcai és 1 udvari szoba) mellékhelyiségekkel. Kötelessége a szent miséknél, szertartásoknál és temetéseknél segédkezni, évenként legalább tíz zenés misét tartani a plébános által meghatározandó ünnepeken, valamint a hitközségi iskolákban az énektanítást heti 4 órában ellátni. Szabad idejében zeneórákat adhat, mi által jövedelmét megszoríthatja. Megkivántatik, hogy a pályázók zenében, énekben teljesen szakképzett (konzervatóriumi vagy ezzel egyenlő képesítésű) egyének legyenek. A folyamodások a pápai róm. kath. iskolaszék elnökségéhez czimzendők. A pályázat napján személyes megjelenés kívántatik. *Az iskolaszék elnöksége.* 165 1—1

A **pápai** róm. kath. fiúiskolánál egy másodosztályú *tanítói* állás betöltendő, melyre az iskolaszék pályázatot hirdet. Évi fizetés 800 korona, 240 korona lakbér, de nőtlen egyéneknek ez utóbbi helyett természetben való lakás. E pályázat határideje *május 21.* — A nélán üresedésbe jöhető kisebb javadalmazású másodosztályú tanítói állás évi fizetése 600 korona, 100 korona lakbér, esetleg természetben való lakás és az ismétlő-iskolába járó tankötelesek után évi 160 korona. Zeneértők és a kántori teendőkben jártasak előnyben részesülnek. — Állását a megválasztott tanító 1900 évi szeptember 1-én tartozik elfoglalni. — A folyamodások a pápai róm. kath. iskolaszék elnökségéhez czimzendők. *Az iskolaszék elnöksége.* 165/b 1—1

„Szónokló tanító”

utatisás a beszéd művészetében, alkalmi beszédek gyűjteménye: Ő Felsége a király névünnepére, október 6-ra, márczius 15-re, április 11-re, tanév végére, 10 szobor ünnepére, különböző ünnepies alkalmakra, iskolai ünnepélyekre, tisztelgésekre stb. stb. összeállította **Gramma Döme**, kir. s.-tanfelügyelő. A **186** beszédet tartalmazó kötet ára **5 kor. 20 fil.** Kiadja a

Polatsek-féle könyvkereskedés Temesvárt.

Megrendelhető 1 kor. havi részletekre is.

Orgona-építési műintézet.

RIEGER TESTVÉREK

Budapest, Garay-utca 48.

Rieger Testvérek Jägerndorf (Osztr.-Szil.) cs. és kir. udvari orgona-gyárának fiókja. Legolesőbb áron kiváló orgonákat szállítanak.

A cég 25 évi fennállása óta

700-on felül új orgonát

épített, melyek közül 255 esik Magyarországra, a többiit Norvégiába, Németországba, Romániába, Orosz-, Olasz- és Törökországba szállították.

Orgona-árjegyzékek ingyen és bérmentve.

